

Phát triển thương hiệu gạo Bao Thai Chợ Đồn - Hiệu quả từ một mô hình hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ

MAI VĂN DŨNG

Cục Sở hữu trí tuệ, Bộ KH&CN

Không chỉ nổi tiếng với những di tích lịch sử, huyện Chợ Đồn (tỉnh Bắc Kạn) còn được biết đến là nơi có nhiều đặc sản quý, trong đó có sản phẩm gạo Bao Thai. Nhờ những đặc điểm về khí hậu và chất đất riêng phù hợp với giống lúa “Bao Thai lùn”, sản phẩm gạo Bao Thai Chợ Đồn có những hương vị riêng, đặc biệt mà sản phẩm gạo khác không có được. Mặc dù vậy, nhiều năm qua, sản phẩm này vẫn chưa xây dựng được thương hiệu, làm ảnh hưởng không nhỏ đến lợi ích của người nông dân nơi đây. Để tháo gỡ khó khăn này, dự án “Quản lý và phát triển nhãn hiệu tập thể (NHTT) gạo Bao Thai Chợ Đồn cho sản phẩm gạo Bao Thai của huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn” đã được Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) phê duyệt thực hiện. Kết quả của dự án đã giúp nâng cao giá trị sản phẩm, tăng lợi thế cạnh tranh, thúc đẩy phát triển loại cây trồng đặc sản này.

Chợ Đồn là một huyện vùng núi, nằm ở phía tây tỉnh Bắc Kạn, có điều kiện đất đai, khí hậu phù hợp với sinh trưởng và phát triển của cây lúa Bao Thai. Hiện nay, trên địa bàn huyện Chợ Đồn có khoảng 2.500 ha diện tích trồng lúa nước, trong đó có trên 75% diện tích trồng lúa Bao Thai (1.865 ha), tập trung chủ yếu ở các xã Phương Viên, Rã Bản, Đông Viên, Bình Trung, Yên Nhuận, Đồng Lạc, Quảng Bạch, Ngọc Phái, Bằng Lũng... với năng suất bình quân 4-4,5 tấn/ha, tổng sản lượng bình quân toàn huyện đạt 8.000 tấn/năm. Với giá bán bình quân khoảng 15.000 đồng/kg, một năm huyện Chợ Đồn có thu nhập từ gạo Bao Thai khoảng 100 tỷ đồng, góp phần mang lại hiệu quả kinh tế cao cho người dân.

Nhằm nâng cao giá trị của sản phẩm, tạo uy tín với người tiêu dùng, năm 2011 Hội nông dân huyện Chợ Đồn, đại diện cho 238 hộ sản xuất tại 9 xã đã làm hồ sơ xin đăng ký bảo hộ độc quyền NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”. Ngày 25.2.2011 Cục Sở hữu trí tuệ (Bộ KH&CN) đã ra Quyết định số 3102/QĐ-SHTT về việc cấp Giấy chứng nhận đăng ký NHTT số 158860 cho “Gạo Bao Thai Chợ Đồn” do Hội nông dân huyện Chợ Đồn là chủ sở hữu. Tuy nhiên, sản phẩm này mới dừng lại ở việc được cấp Giấy chứng nhận đăng ký NHTT, chưa có các hoạt động quản lý và khai thác cụ thể. Câu hỏi được đặt ra là, làm thế nào để tổ chức quản lý và phát triển NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn” một cách

hiệu quả và bền vững? Xuất phát từ yêu cầu đó, năm 2012 được sự hỗ trợ của Chương trình hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ, Phòng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn (NN&PTNT) huyện Chợ Đồn đã triển khai Dự án “Quản lý và phát triển NHTT gạo Bao Thai Chợ Đồn cho sản phẩm gạo Bao Thai của huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn”. Thành công của dự án đã góp phần phát triển thương hiệu gạo Bao Thai, giúp sản phẩm khẳng định được chỗ đứng trên thị trường.

Xây dựng và vận hành hệ thống quản lý NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”

Xây dựng và triển khai vận hành hệ thống quản lý bên trong (quản lý nội bộ) NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”: NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn” muốn tồn tại và phát triển bền vững cần phải có hệ thống quản lý nội bộ (tổ chức tập thể) và bên ngoài (quản lý nhà nước). Nhận thức được yêu cầu này, cơ quan chủ trì đã phối hợp chặt chẽ với Hội nông dân huyện Chợ Đồn xây dựng thành công hệ thống quản lý bên trong NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”. Hệ thống này đã giúp Hội nông dân huyện Chợ Đồn kiểm soát quy trình sản xuất, chất lượng của sản phẩm trong việc canh tác, sơ chế và bảo quản, nhờ đó kiểm soát được chất lượng sản phẩm trước khi đưa ra lưu thông trên thị trường, đảm bảo đầu ra ổn định, đồng nhất cả về mẫu mã và chất lượng. Nhờ tuân thủ đúng quy trình kỹ thuật đã được tập huấn, sản lượng sản xuất năm 2014 đã tăng

hơn 20% so với năm 2013.

Quản lý chất lượng bên ngoài NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”: theo đó, mô hình quản lý chất lượng bên ngoài NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn” được xây dựng dựa trên những quy định của Luật Sở hữu trí tuệ, Luật Chất lượng sản phẩm hàng hóa, Luật An toàn thực phẩm, Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng, Luật Quảng cáo... và tham khảo một số mô hình quản lý hiệu quả trong nước để áp dụng vào điều kiện thực tế của địa phương. Cơ quan phụ trách là Chi cục Quản lý chất lượng nông lâm sản và thủy sản tỉnh Bắc Kạn (Sở NN&PTNT Bắc Kạn) có trách nhiệm phối hợp với các đơn vị chuyên môn khác trên địa bàn tỉnh như: Sở KH&CN, Sở Công thương, Sở Công an, chính quyền địa phương... để thực hiện việc quản lý NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn”. Nhờ được tổ chức quy củ và chặt chẽ, đã giúp phát hiện và xử lý nhiều sản phẩm gạo của các địa phương khác trong tỉnh mượn danh gạo Bao Thai Chợ Đồn để lưu hành trên thị trường, góp phần đảm bảo quyền lợi cho người tiêu dùng và củng cố thương hiệu gạo Bao Thai Chợ Đồn.

Xây dựng chiến lược quảng bá, phát triển thị trường cho sản phẩm gạo Bao Thai mang NHTT

Hệ thống bảo hộ NHTT “Gạo Bao Thai Chợ Đồn” là một công cụ hiệu quả để tiếp cận thị trường và tăng khả năng cạnh tranh cho sản phẩm gạo Bao Thai, nhưng do mới được bảo hộ nên cần tiến hành các hoạt động quảng bá và giới thiệu sản phẩm này tới các thị trường gần, xa. Thực hiện nhiệm vụ này, dự án đã triển khai các hoạt động quảng bá, giúp sản phẩm tiếp cận thị trường một cách thuận lợi, như thiết kế nhãn sản phẩm, bao bì, tem, tờ rơi, poster... Với sự nhất trí cao của các bên, dự án đã lựa chọn ra bộ công cụ quảng bá sản phẩm như sau:

Mẫu nhãn sản phẩm loại 2 kg và loại 5 kg

Mẫu bao bì sản phẩm trên chất liệu nilông và bao xác rắn

Tờ rơi mật trước và sau in trên giấy khổ giấy A4

Ngoài ra, để giúp Hội nông dân huyện Chợ Đồn có thêm kênh thông tin quảng bá, giới thiệu sản phẩm, dự án đã hỗ trợ Hội nông dân huyện Chợ Đồn lập website với tên miền: gaobaothaichodon.org.vn.

Hiệu quả kinh tế - xã hội

Dự án đã giúp hoàn thiện quy trình kỹ thuật canh tác cây lúa Bao Thai Chợ Đồn; xây dựng thương hiệu, nâng cao giá trị tài sản trí tuệ cho sản phẩm đặc sản của địa phương, trên cơ sở đó góp phần bảo tồn và phát triển lúa Bao Thai huyện Chợ Đồn - một nguồn gen cây trồng bản địa quý hiếm.

Về hiệu quả kinh tế, từ kết quả triển khai dự án, chất lượng sản phẩm gạo Bao Thai Chợ Đồn được nâng cao, góp phần không nhỏ vào công cuộc xóa đói, giảm nghèo cho đồng bào các dân tộc huyện Chợ Đồn, tỉnh Bắc Kạn.

Về mặt xã hội, dự án đã tạo điều kiện thuận lợi và khuyến khích nông dân tham gia sản xuất, kinh doanh sản phẩm, làm cơ sở ứng dụng các tiến bộ KH&CN vào trồng, thu hoạch lúa Bao Thai, đồng thời xây dựng hệ thống kiểm soát chất lượng nội bộ, giúp quản lý chất lượng và phát triển NHTT, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người sản xuất và tiêu dùng. Sản phẩm gạo Bao Thai Chợ Đồn sau khi được bảo hộ, quản lý và phát triển NHTT sẽ góp phần thúc đẩy phát triển du lịch, đặc biệt là du lịch cộng đồng, du lịch đón tiếp tại nông hộ. Thành công của dự án là cơ sở để nhân rộng mô hình quản lý và phát triển NHTT, nâng cao giá trị cho các sản phẩm đặc trưng khác, góp phần phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh.